

# NAUČNÁ STEZKA LITEŇ

## Pověst o babce klevetilce

Půjdeme-li cestou pod židovským hřbitovem okolo studánky, kde je, snad jako všude u hřbitovů, výborná voda, přijdeme pod skálu. Zdvihá se vlevo od cesty a má velmi roztodivné tvary. Při trošce fantazie nám neujde, že jedno skalisko má podobu zkamenělé báby s nůš. Proto zdejší tomuto místu říkají *Pod Babkou*. Koluje zde pověst, která snad ani pověstí není. Svůj původ má někdy v první polovině devatenáctého století.

Liteň byla střediskem obchodu a řemesel. Vedle řádně zavedených živnostenských krámků tu kšeftovali podomní kupci, hlavně židé a trhovci, kteří sem na jarmarky docházeli z širokého okolí. Bývali tu i "specialisté" jako například bába Kvasničková.

Ona se tak ani nejmenovala, ale nikdo jí neřekl jinak. Nosívala do Litně kvasnice a denně se hádávala s ovčákem, který pásal pod Chrásty panské stádečko.

Kde se vzalo jejich nepřátelství?

Bába Kvasničková byla osoba řečná neboli drškatá. Nic jí neušlo a nic jí nebylo „recht“, jak se říkávalo. A tak jejímu řečnění neušel ovčák ani jeho pes. Denně prý na sebe štekávali při cestě do městečka i zpátky. Ovčák se rád přidal, tak měli trhovci o čem povídat.



Co se škádlívá, to se rádo mívá. A tak se stalo, že jednoho dne bába Kvasničková do Litně nepřišla. Zmizela a ovčák s ní. Odešli za štěstím?

Zbylo po nich stádo ovcí a devět balvanů spadlých na cestu. Že by je skála zavalila?

Lidé tam hledali, až si kdosi všiml, že největší kus puklého skaliska vypadá jako bába s nůš. Potom jim už nikdo nevyvrátil, že bába tu zkameněla. O ovčákovi se už víc nemluví. Možná to byl čert, který tu babu zaklel.

## Kde se říká Na Poušti

Naproti bráně židovského hřbitova je kamenité, neúrodné políčko. Stávala tu kdysi malá chaloupka s jedinou světničkou. Zdá se pravděpodobné, že je to ona, o které se zmiňuje při svém liteňském pobytu v polovině devatenáctého století Josef Mánes.

Slavný malíř ji dokonce maloval a několikrát rozmlouval s dědou Pavlem, který tu bydlel. Nazýval ho písmákem a selským filozofem. Z jiných pramenů víme, že starý samotář býval kronikářem a dovedl citovat z bible. Podle ústního podání ji uměl nazpaměť.

V chaloupce prý žil jako starý poustevník, který si jídlo vyžebraval od kolemjdoucích. Někteří domek míjeli pouze cestou z městečka k domovu, jiní se zastavili pro radu, většina asi ze zvědavosti. Někdo považoval svou dobročinnost za odčinění hříchu, ze kterého se nevyzpovídal. Ale i tak neměl samotář na růžích ustláno. Žil nuzně. Časem ztratil na zajímavosti a přitažlivosti. Patrně ani neměl zájem, aby se stal „poustevníkem“. Ve farním archivu se o tom také žádná zmínka nenašla.

Jednou odešel a víc se nevrátil. Chaloupka se časem rozpadla a místu, kde stála, se začalo říkat *Na Poušti*.

Nezůstalo však natrvalo osiřelé. Lidé tu postavili novou chalupu, větší, ve které se už mohlo hospodařit a postupně zúrodnovat kamenité políčko. Je to krásný kout, Liteň je odtud jako na dlani a lesík Chrásta coby kamenem dohodil.

## U Čtyř svatých

Opodál na kraji obory stojí řada domků. Vartují na výhledu k brdským hřebenům a uzavírají romantickou cestu z Litně kolem *Pouště*, židovského hřbitova, zakleté babky klevetilky a vyschlého jezírka pod skálou (zasypaného lomu – který je vidět za touto tabulí).

Říká se tu *U Čtyř svatých*, původně *Pod Babkou*. K pojmenování dala podnět příhoda z roku 1875. Sousedé František Taraba a Josef Průša kopali studnu. Na vodu se dostali až ve čtrnácti metrech po úporné dřině. Dlouho se neradovali. Ze soboty na neděli toho léta se přihnala velká bouře s prudkým deštěm. Studna nebyla zevnitř vyztužena a značná část stěny se zřítily. Poznalo se to už ráno. Taraba s Průšou volali na své ženy a všichni pak smutně stáli nad zničeným dílem. Šla okolo babka Šilhanová, známá šprýmařka a zlomyslně volala: „Co tam stojíte jako čtyři svatí“!?

Příhoda šla od úst k ústům hned při ranní pobožnosti v liteňském kostele. A tak už tentýž den se o tom vyprávělo i na Korně i v Měňanech, Svinařích a ve všech dalších deseti obcích liteňské farnosti, ne-li ještě dál. Pojmenování bylo na světě.

Převzato z knihy Zdeňka Zdrůbka *Z kronik Podbrdsk*



### Zastavení naučné stezky

1. Zvěř v oboře
2. Nádraží Skuhrov (Leč)
3. Rybník
4. Kaplička Leč
5. Obora
6. Zasypaný lom
7. Židovský hřbitov



Atelier Svatopluk, o. p. s.

**KARLŠTEJNSKO**  
NEJSTARSÍ TURISTICKÝ REGION



Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí



PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

